

בעל שם טוב על פרקי אבות – פרק ו'

משנה א' - רבי מאיר אומר כל העוסק בתורה לשמה, זוכה לדברים הרבה. ולא עוד אלא שכל העולם כלו כדאי הוא לו, נקרא רע, אהוב, אוהב את המקום, אוהב את הבריות, משמח את המקום, משמח את הבריות, ומלבשתו ענוה ויראה, ומכשרתו להיות צדיק חסיד ישר ונאמן, ומרחקתו מן החטא, ומקרבתו לידי זכות, ונהנין ממנו עצה ותושיה בינה וגבורה, שנאמר (משלי ח יד): "לי עצה ותושיה אני בינה לי גבורה", ונותנת לו מלכות וממשלה וחקור דין, ומגליון לו רזי תורה, ונעשה כמעין המתגבר וינקה שאינו פוסק, והזה צנוע וארך רוח, ומוחל על עבוננו, ומגדלתו ומרוממתו על כל המעשים.

קלו

תורה לשמה – דרך המלך

א) כל העוסק בתורה לשמה. בשם הבעש"ט זלה"ה, משל, פעם א' תעו סוחרים מן הדרך, ונחו שם לישן, עד שנודמן להם איש אחד להורות להם הדרך, ונודמן אחד שהוליכם למקום גדודי חיה ולסטים, ויש שהוליכן למקום ישר, והנמשל, כי אותיות התורה שבהם ברא העולם, באו בעולם כדמות סוחרים, ותעו מהדרך וישנים, בא אחד ולמד לשמה, מוליך אותן לדרך הישר, לדבקן בשרשן. משא"כ כשאינו לומד לשמה מוליכין ללסטים.

(כתר שם טוב)

קלח

תורה לשמה – מעלה גם את דברי החול

בשם הבעש"ט ז"ל פירוש המשנה כל העוסק בתורה לשמה, זוכה לדברים הרבה, ר"ל תורה לשמה, נקרא בדביקות הבורא יתברך שמו, ואז הוא זוכה, ר"ל שיוכל לזכך, אפילו דברי חול, כי מפני מה נקראים דברים בטלים, ר"ל שהם בטלים בלי חיים, כיון שאינם דברי תורה, אבל מי שידבק בהשי"ת יכול לזכותם, ולתת בהם חיות, על ידי דביקותו וחכמתו העליונה. (ספר יושר דברי אמת)

תורה לשמה – תיקון המדות

קמ

אומרים צדיקי קרליון בשם הבעש"ט זי"ע, שעיקר לימוד תורה לשמה הוא ללמוד ממנה מדה טובה.

(כתבי הרי"ם מקאזניץ ז"ל)

קמב

עוסק התורה

כל העוסק בתורה. כל יהודי יש לו נכסיו, ראש ולב, שכל ומדות — הם נכסיו של יהודי. מי שעוסק בתורה, לא רק לומד — נכסיו מצליחים. אברהם אבינו חי למדן וירא אלקים, קיים כל התורה עד שלא ניתנה, אבל כריתת הברית הנצחית שכרת הקב"ה עם אברהם אבינו לדורותיו עד סוף כל הדורות, היתה משום שמצא את לבבו נאמן. רצינות הלב, התמימות, הפשטות והאמונה הפשוטה הנן הנכסים שמי שעוסק בתורה.

(ליקוטי דיבורים כרך ד')

קמד

ודגלו עלי אהבה

כל העוסק בתורה לשמה. ריב"ש אמר אדם שהוא קורא בתורה, ורואה האורות של האותיות שבתורה, אף על פי שאינו מבין הטעמים כראוי, כיון שהוא קורא באהבה גדולה ובהתלהבות, אין השם יתברך מדקדק עמו אף שאין אומרם כראוי, משל לתינוק שאביו אוהבו מאוד ומבקש דבר מאביו, אף על פי שהוא מגמגם ואינו אומר כראוי, אביו נהנה מאוד, לכן כשאדם אומר דברי תורה באהבה, השם יתברך אוהבו מאוד ואין מדקדק אחריו אם אומרם כראוי, כמו שדרשו רבותינו ז"ל (במדרש שיר השירים פרשה ב') ודגלו עלי אהבה אל תקרי ודגלו אלא ולגלוגו עלי אהבה.

(ליקוטים יקרים דף א')

קמו

אהבת המקום

אוהב את המקום. רבנו הזקן אמר בשם המגיד ממזריטש בשם הבעש"ט: ואהבת לרעך כמוך הוא פירוש וביאור על ואהבת את ה' אלקיך. כשאוהבים יהודי, אוהבים את הקב"ה. משום שיהודי הוא חלק אלקה ממעל, וכשאוהבים יהודי, היינו כשאוהבים את פנימיותו של היהודי, אוהבים במילא את הקב"ה.

(היום יום עמוד ע"ח)

קמט

שלש אהבות

אוהב את המקום וכו'. מובא ב"בוצינא דנהורא" בשם הבעש"ט זי"ע שכל ביאתו לעולם תיתה להורות שיראה אדם להמשיך על עצמו שלשת האהבות הללו, היינו אהבת ה', אהבת התורה, ואהבת ישראל, שהן יסוד לכל התורה, ומקור לדברי קדשו בזה"ק (ח"ג ע"ג, א') ג' דרגין אינן מתקשרין דא בדא, קוב"ה אורייתא וישראל. וזו היא כונת חז"ל (ברכות י"א): ורב המנונא אמר: אשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו וכו', זו היא מעולה שבברכות, ופירש"י, "לפי שיש בה הודאה למקום, וקילום לתורה ולישראל" כלומר, בברכה זו מתקשרים שלשת האהבות ולפיכך זו היא המעולה שבברכות.

(באר משה — או'רוב — בראשית)

משנה ב' - אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי, בְּכֹל יוֹם וַיּוֹסֵף בֵּית קוֹל יוֹצֵאת מִהָרַב חוֹרֵב וּמִכְרָזַת וְאוֹמְרַת אוֹי לְהֵם לְבָרִיּוֹת מְעַלְבוֹנָה שֶׁל תּוֹרָה שֶׁכָּל מִי שְׁאִינּוּ עוֹסֵק בְּתוֹרָה נִקְרָא נְזוּף, שֶׁנֶּאֱמַר "נָזַם זֶהב בְּאֵף חֲזִיר אִשָּׁה יָפָה וְסָרַת טַעַם", וְאוֹמַר "וְהִלַּחַת מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים הִמָּה וְהַמְכַתֵּב מִכְתָּב אֱלֹהִים הוּא חֲרוֹת עַל הַלְחוֹת", אֶל תִּקְרָא חֲרוֹת אֶלָּא חֲרוֹת, שְׁאִין לָךְ בֶּן חוֹרֵין אֶלָּא מִי שְׁעוֹסֵק בְּתַלְמוּד תּוֹרָה, וְכָל מִי שְׁעוֹסֵק בְּתַלְמוּד תּוֹרָה הָרִי זֶה מִתְעַלֶּה, שֶׁנֶּאֱמַר "וּמִמִּתְנָה נִחְלִיאֵל וּמִנְחִיאֵל בְּמוֹת".

קנא כרוזין של מעלה

שמעתי קושיא ממורי בענין מה שאמרו בכל יום בת קול יוצאת וכו', וכן מה שנאמר (בישעיה כ"א) אמר שומר וגו' שדרשו (בסנהדרין צ"ד ע"א) שהוא כרוז וכו' שאם אין מי ששומע את הכרוז למה מכריזין, ואם יש שומע קשה שהחוש מכחישו כי מי זה יאמר ששמע כרוזין מלמעלה, ואף אם ימצא אחד שיאמר ששמע, מי הוא הפתי אשר יאמין לדבריו, ואם כן לאיזה תועלת הוא הכרוז ללא יועיל, ותירץ הוא ז"ל על דרך זה הגם שאין זה לשונו, דאיתא בש"ס (חגיגה ה' ע"ב) ריב"ח הוי קאי קמי קיסר, אחוי ליה ההוא מינא עמא דאהדרינהו מרייהו לאפיה, אחוי ליה איהו עוד ידו נטויה וכו', מאן דלא ידע במחוג ליחוי קמי מלכא וכו', ויש להבין זה הענין למה דברו ברמז ולא על ידי דיבור מפורש, וגם לאיזה תועלת מביא הש"ס זה, ונראה לומר דיוצא לנו מזה רמז מוסר בענין הכרוזין של מעלה, שאינו דיבור, כי אין אומר ואין דברים שם למעלה, כי הדיבור הוא גשמי, וראיה לזה כי מלכותא דארעא כעין מלכותא דרקיע (ברכות נ"ח ע"א) ואין דרך ארץ לדבר המלך הרבה עם שריו ויועציו, כי אם ברמז, וכאשר גם עתה במלכות ישמעאל הוא כך הנהגתו, וזהו שהודיענו הש"ס שגם הכרוזין היוצאין ממלך מלכו של עולם הוא ברמז, וצריך לידע במחוג רמז הכרוז, והוא על ידי המחשבה שבאין לאדם בכל יום הרהורי תשובה, שהוא מחמת הכרוז, או על ידי שאר דברים הנודעים למי שעניי שכל לו, שלא יהיה מכלל אלו שנאמר בהם (תהלים ל"ב) אל תהיו כסוס כפרד אין הבין במתג ורסן וכו', רק כשנתעורר בעולם איזה פחד ויראה ידעו שמרמזין להם מלמעלה שידבקו בשורש היראה וכו', וכשנתעורר איזה שמחה בעולם ידבק בשמחת עבודת השם יתברך וכיוצא בזה ישמע חכם ויוסיף לקח ודפח"ח.

(תולדות יעקב יוסף, ס' ראה)

משנה ג' - הלומד מחברו פָּרַק אָחַד או הִלְכָה אָחַת או פְּסוּק אָחַד או דְּבוּר אָחַד או אָפִילוֹ אוֹת אָחַת, צָרִיף לְנֶהֱג בּוֹ כְּבוֹד, שֶׁכֵּן מְצִינוּ בְּדוֹד מְלֶךְ יִשְׂרָאֵל, שֶׁלֹּא לְמַד מֵאֲחִיתוֹפֵל אֶלָּא שְׁנֵי דְּבָרִים בְּלָבָד, קָרָאוּ רַבּוֹ אֶלּוּפּוֹ וּמִיָּדְעוּ, שֶׁנֶּאֱמַר "וְאֵתָה אָנוֹשׁ כְּעַרְפֵי אֶלּוּפֵי וּמִיָּדְעִי", וְהִלֵּא דְּבָרִים קַל וְחוֹמֵר, וּמָה דְּוֹד מְלֶךְ יִשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא לְמַד מֵאֲחִיתוֹפֵל אֶלָּא שְׁנֵי דְּבָרִים בְּלָבָד קָרָאוּ רַבּוֹ אֶלּוּפּוֹ וּמִיָּדְעוּ, הַלּוֹמֵד מִחֲבֵרוֹ פָּרַק אָחַד או הִלְכָה אָחַת או פְּסוּק אָחַד או דְּבוּר אָחַד או אָפִילוֹ אוֹת אָחַת עַל אַחַת כְּמָה וְכְמָה שֶׁצָּרִיף לְנֶהֱג בּוֹ כְּבוֹד, וְאִין כְּבוֹד אֶלָּא תּוֹרָה, שֶׁנֶּאֱמַר "כְּבוֹד חֲכָמִים יִנְחָלוּ וְתַמִּימִים יִנְחָלוּ טוֹב", וְאִין טוֹב אֶלָּא תּוֹרָה שֶׁנֶּאֱמַר "כִּי לְקַח טוֹב נִתְתִּי לָכֶם תּוֹרַתִי אֶל תַּעֲזוּבוּ".

קנב

תורה הנלמדת מרב הגון – פרה ורבה

ג) הלומד מחבירו פרק אחד או הלכה אחת וכו'. שמעתי בשם מורי זלה"ה ביאור דרש באכסניא של תורה (עיין עיקר הלשון בגמרא ברכות ס"ג ע"ב), דאיתא הלומד מחבירו פרק אחד או הלכה אחת וכו' על אחת כמה וכמה שצריך לנהוג בו כבוד, וקשה מה קאמר שני דברים בלבד, ועוד קשה היה לנו לומר דיו לבא מן הדין להיות כנדון, ופירש דכשאדם לומד מרב הגון התורה היא פרה ורבה אצלו, כנודע וכו', וכשלומד מרשע אזי אינו פרה ורבה, אלא כפשוטו כמו שלמד ממנו, ולזה אמר מה דוד שלא למד מאחיתופל אלא שני דברים בלבד, דהיה רשע, ולא פרה ורבה רק נשאר שני דברים בלבד כמו שלמד ממנו וקראו רבו וכו', הלומד מחבירו ששניהם צדיקים דאז התורה פרה ורבה, על אחת כמה וכמה שצריך לנהוג בו כבוד, ובזה מתורץ שפתחו באכסניא של תורה שהיו כולם צדיקים וכו'.

עוד שמעתי בשמו קצת באופן אחר, כי עשרת הדברות כולל כל התורה, כמו שביאר רבינו סעדיה גאון וכו' יעו"ש, וכמו שנכללת כל התורה בעשרת הדברות כך נכלל כל התורה כולה בתיבה אחת וכו', וכל זה אם נשמת הרב שלומד ממנו שרשו מן עולם האחדות, מה שאין כן אם נשמתו מעולם הפירוד, גם התלמיד שלומד ממנו מקבל ממנו גם כן דברים נפרדים, וזהו שאמר שלא למד מאחיתופל אלא שני דברים בלבד וכו' ודפח"ת. **העולה** מזה כי הלומד לשמה לייחד בעולם האחדות, אז גורם הייחוד שיהיה תורתו פרה ורבה, ומבשרי אחזה אלוהי (איוב י"ט) כמו בייחוד הגשמי פרה ורבה בגשמי כך ברוחני.

משנה ו' - גדולה תורה יותר מן הפהונה ומן המלכות, שפמלכות נקנית בשלשים מעלות, והפהונה בפעשים וארבע, והתורה נקנית בארבעים ושמונה דברים, ואליהו... בדקדוק חברים... אוהב את התוכחות, ומתרחק מן הפבוד...

קנח

דבוק חברים

בדקדוק חברים. כמה צריך האיש הישראלי להיות קשור בחברו, לאהוב אותו ולהיות דבוק בו תמיד, שיהיו כל ישראל כמו איש אחד לאהבה איש את רעהו ואיש אל רעהו יאמר חזק, כי רק על ידי ההתקשרות וההתדבקות זה בזה, יוכלו להגיע יחד למדרגה גבוהה ולעשות גדולות בתפילה בצוותא. כמו שמצינו, שפעם אחת עמד הבעש"ט הקדוש בתפילה בחבורת תלמידיו, והוא ז"ל האריך מאוד בתפילתו, והם לא יכלו להמתין זמן כה רב, והתפזרו כל אחד לדרכו. וכשגמר הבעש"ט את תפילתו התרעם מאוד על החבורה הקדושה ואמר, כי בזה שהם נפרדו ממנו ולא התפללו אתו יחד, גרמו לפירוד גדול. והמשיל משל: כידוע עוזבים העופות את הארצות הקרות בחורף ועוברים לארצות החמות. והנה קרה פעם אחת שאנשי ארץ חמה ראו בין העופות שבאו עליהם בחורף עוף אחד שלא ראו דוגמתו בכל העולם, הן ביפיו והן בצורתו, אלא שהעוף עמד על עץ גבוה מאוד שאי אפשר היה להשיגו.

וכשהגיעה השמועה עד המלך על העוף המוזר הזה, ציוה לאסוף הרבה אנשים ואחד יטפס על כתפי השני והשני על השלישי, עד שיגיעו לצמרת העץ ויקחו את העוף. עשו האנשים כדבר המלך וטיפסו זה אחד על גבי זה עד שהגיעו לצמרת העץ. והנה האנשים הראשונים שעמדו למטה נמאס להם לעמוד ולחכות, זרקו מעליהם את אלו שעמדו על כתפיהם והלכו להם. מובן ששאר האנשים נפלו על הארץ ולא יכלו לתפוס את העוף היפה כרצון המלך. והנה עיקר כוונת המלך היתה שאחד יעזור לשני, כדי שיחדיו יגבירו כוח לעלות עד הצמרת. אולם אם הראשונים נטשו את עמדם והתפזרו כל אחד לעברו, הרי אף אלו שכבר עמדו למעלה לא יכלו להגיע ונשתבשה כל כוונת המלך.

והנה, אמר להם הבעש"ט, יכולתי להשיג הרבה דברים אילו עמדנו יחד בתפילה, ועתה שעזבתם אותי לא יכולתי להשיג אותו דבר לבדי. ולכן מחויב האדם להתקשר עם חברו, ושניהם עם מי שלמעלה מהם וזה שלמעלה מהם עם מי שגבוה ממנו ובדרך זו יגיע לצמרת.

(אוצר משלי חסידים – הבעש"ט)

קסד

שני מיני מוכיחים

אוהב את התוכחות ומתרחק מן הכבוד. בתוכחת מוסר צריך ליהרר שיאהב אותם בבחינת ואוהבו שחרו מוסר (משלי י"ג, כ"ד) ונאמר את אשר יאהב ה' יוכיח (שם ג', י"ב), אבל אלו שרוצין להתגדל חס ושלום וכיוצא בזה להנאת ממון וכדומה שאיננו לשם שמים וכמו ששמעתי „היתה לי דמעותי לחם“ (תהלים מ"ב, ד') ושמעתי ממורי שח"ו גורם על ידי זה שח"ו מעורר השטן על ידי הבכ"י שמעוררין המוכיחין, וח"ו גורם מדנים בין ישראל לאביהם שבשמים, כי יש שני מיני מוכיחים והוא על פי משל ששמעתי ממורי ששלח המלך בנו ידו מעל פניו ושילח את שני עבדיו, וחזר אחד והלשין הבן אצל אביו והשני אמר כדברים האלה, רק שדיבר מצד שהיה צער לו בצער המלך ובנו שגשלה מעל פניו זמן רב עד שגשכה ממנו נימוסי המלכות וכל מכבדיו הזילוהו, ואז נתמלא המלך רחמים. כך, יש מוכיח בשער שמדבר בגנות ישראל וח"ו על ידי זה גורם נחש הקדמוני וזה בחינת וישלח ה' בעם את הנחשים השרפים ששורפין בארס שבפיהם, ועל כן צריך שיהיה התוכחה בבחינת מישרים תשפטו בני אדם, היינו שיאמר מוסר הנקרא משפט מחמת אהבת השי"ת, ואהבת ישראל גם שאינם עושין כהוגן הכל מחמת שכורת ולא מין, רק מחמת הגלות ואין לך גלות השכינה גדול מזה כשכל אחד מישראל רוצה לדבק בו יתברך בכל טעזקאות ושאר שבעיסה מעכב וכיוצא בזה באופן שיהי' בבחינת מישרים תשפטו בני אדם.

(תולדות יעקב יוסף פ' קדושים, ספר בעל שם טוב על התורה)

קסה

מי שאינו יודע מהחטא כיצד ידע להוכיח?

אוהב את התוכחות. אמר הוותיק איש אלוהי הריב"ש, לצדיק אחד בדורו שהיה מוכיח לרבים, ואמר לו איך אתה יודע להוכיח, כשכל ימך אינך יודע מהחטא וגם אין אתה מעורב עם הבריות שתדע מהחטאים שלהם.

(אמתחת בנימין קהלת בראש הספר)

קסט

תורת ה' תמימה

כל העוסק בתורה. התורה עדיין שלימה ותמימה, אף אחד עדיין לא גרע ממנה, משום שתורת ה' משיבת נפש, כשניגשים ללמוד תורה מתוך אמונה טהורה ויראת שמים, הנה אור התורה משיב נפש וגורם להתחזקות בהבנת גדולת הבורא ברוך הוא, ובמילא נשארת התורה — תמימה אף בן אדם עדיין לא נגע ולא גרע ממנה.

(ח"י אלול תש"ג (קונטרס מה) עמוד 44)

משנה יא - כל מה שברא הקדוש ברוך הוא בעולמו, לא בראו אלא לכבודו, שְׁנַאֲמַר, "כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו ויצרתיו אף עשיתיו", ואומר "ד' ימלך לעלם ועד".

קע

תכלית הבריאה

יא) כל מה שברא הקדוש ברוך הוא בעולמו לא בראו אלא לכבודו. בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ (בראשית א', א) בראשית — התחלת העבודה היא, ברא אלקים — לגלות את שם אלקים, את השמים ואת הארץ — בשמים ובארץ. (ספר המאמרים תש"ט (קונטרס צח עמוד פא) בשם הבעש"ט)